

Jussi Lind, erityisasiantuntija

Asia: HE 56/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Palvelutarpeen kasvun huomioiminen

Palvelutarpeen kasvun huomioiminen 60 % ja 0,2 % määräaikaisen korotuksen luopuminen ovat säästötoimia, jolla pienennetään hyvinvointialueille jaettavaa kokonaisrahoitusta ilman, että hyvinvointialueiden tehtäviä koskevaa sääntelyä muutetaan. Sinänsä muutos kohtelee kaikkia samalla tavalla, kun vähennys tehdään laskennallisen sote- rahoituksen suhteessa. Tällöin rahoituksen kohdentumisella olisi tärkeää varmistaa, että säästötoimi ei heikennä hyvinvointialueiden lakisääteisten palvelujen ja toimien järjestämistä. Rahoitusperiaate edellyttää, että rahoitus on riittävä turvaamaan tosiasialliset edellytykset lakisääteisen järjestämisvastuun toteuttamiselle.

Tarvetekijöitäkoskevat ehdotukset

Tarvetekijöitä ja tietopoimintoja koskevat ehdotukset (minimipäivitys, yksityisten diagnoositietojen rajaus, ei pitkäaikaisdiagnoosien 2 vuoden poimintaa) ovat perusteltuja, koska tietojen laadussa on nykyisellään liikaa epävarmuutta ja vajavaisuuksia. Esitys ei poista tarvetta huomioida sosiaalihuollon palvelutarpeita esitettyä paremmin, kun sosiaalihuollon tietopohjasta tulee luotettavampi.

Virheiden korjaaminen

THL:n roolissa selkeiden yksittäisten virheiden korjaamisen lisäksi ja ohella oleellista olisi päästä kiinni virheiden juurisyihin, jotta samat ongelmat eivät toistuisi ja malli samalla tulisi vakaammaksi. STM pitää tärkeänä, että tietopohjan laatuprosessia kehitetään edelleen yhteistyössä hyvinvointialueiden ja THL:n kanssa.

Saaristolaisuustekijä

Jussi Lind, erityisasiantuntija

Saaristoisuustekijän merkitys rahoituksen kokonaisuudessa on merkitykseltään vähäinen (0,11 % sote-rahoituksesta), jolloin myös muutosten rahalliset vaikutukset jäävät pieniksi. Tämä voidaan nähdä hyvänä asiana, koska saaristoisuuden vaikutus resurssitarpeeseen ei varsinaisesti pohjaa mihinkään tutkittuun tietoon. Todettakoon, että kausiasukkaiden osalta hyvinvointialue saa laskuttaa täydellä korvauksella ulko-hyvinvointialuita siltä osin, kun muilla hyvinvointialueilla asuvat kausiasukkaat aiheuttavat kustannuksia/käyttävät palveluja.

Siirtymätasauksia koskevat ehdotukset ja perälautamalli

Siirtymätasausten porrastusmuutos vähentäisi valtion rahoittamaa osuutta siirtymätasauksista, mikä esityksen tavoitteenakin on ollut. Pidemmällä tähtäimellä menneisyyteen liittyvästä, yksittäisen vuoden poikkileikkaustilanteeseen pohjaavasta siirtymätasauksesta tulisi päästä kokonaan eroon.

Alueiden välinen eriytyminen on sinänsä kiistatonta. Eriytyminen näkyy paitsi taloudessa myös palveluun pääsyssä, henkilöstötilanteessa- ja saatavuudessa tai digitaalisissa palveluissa ja niiden lähtötasossa ja etenemisessä.

Riittävän rahoituksen turvaaminen lyhyellä tarkasteluvälillä nyt nähtävissä olevan eriytymiskehityksen näkökulmasta voidaan nähdä perusteltuna. Ehdotetun tasauksen (ns. perälautamalli) säätäminen, jolla turvataan se, ettei yhdenkään alueen rahoitus vähene, voidaan nähdä tilapäisratkaisuna perusteltuna.

Toisaalta tarvepohjaisessa rahoituksessa, jossa asukasmäärällä on keskeinen vaikutus, ei asukkaita menettävien alueiden rahoituksen turvaaminen ole kokonaisuuden näkökulmasta pidemmälle katsoen kestävää eikä se voi olla yleinen lähtökohta. Tavoitteenahan on, mallin tarkoituksen mukaisesti, ohjata resursseja ja rahoitusta sinne, missä asukasmäärä ja tarpeet ovat kasvussa.

Nämä toisilleen vastakkaiset preferenssit (rahoituksen turvaaminen väestöään menettävillä alueilla vs. kasvavien alueiden perustellut resurssilisäykset) eivät pidemmällä aikavälillä tule kohtaamaan.

Yleiset huomiot

Yleisesti STM toteaa, että pidemmällä tähtäimellä hyvinvointialueiden talouden kehityksen näkökulmasta olisi olennaista, että rahoitusmalli tukisi

Jussi Lind, erityisasiantuntija

kustannustehokkaiden ratkaisujen ja innovaatioiden syntymistä, mikä mallin tulevaisuuden jatkokehityksen osalta on tärkeää huomioida.